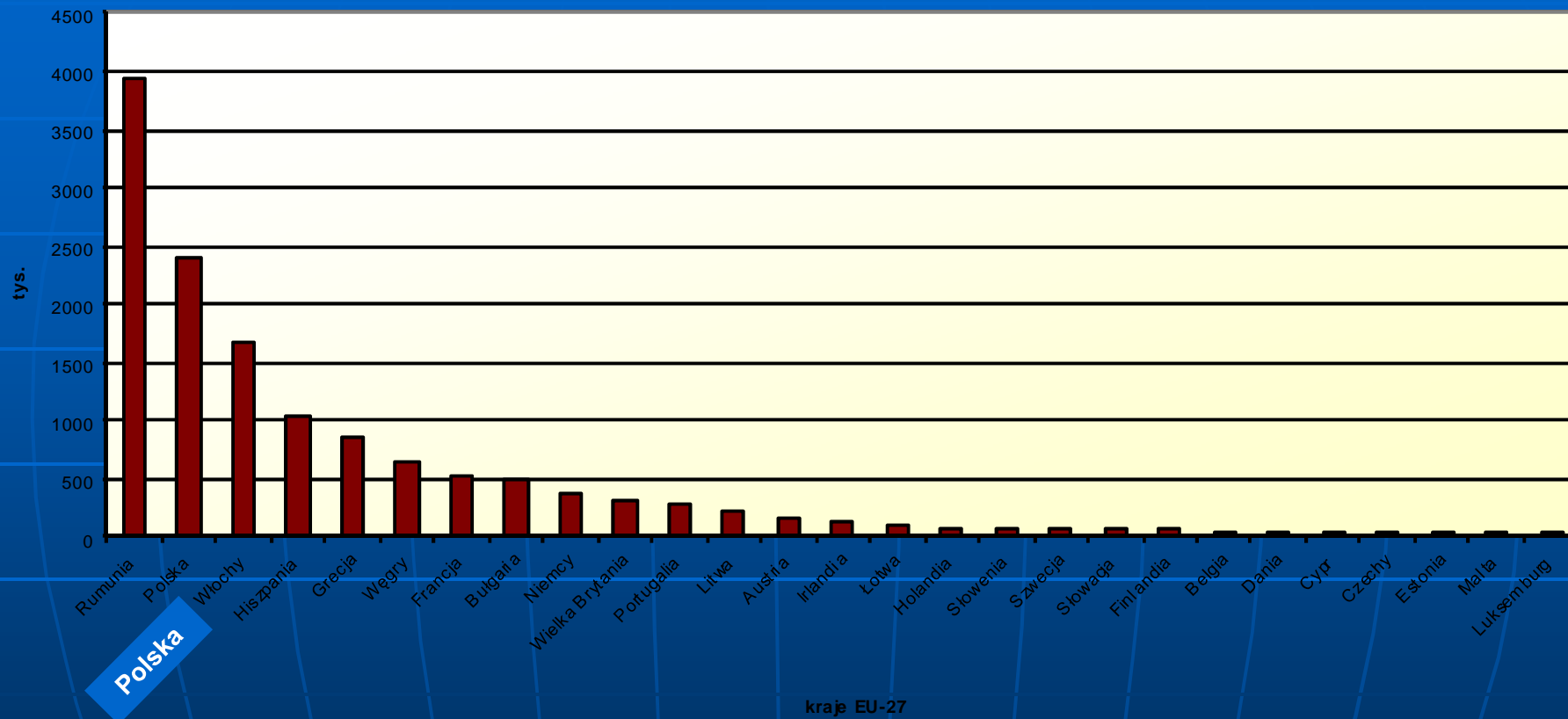

Czy małe może być
efektywne i dochodowe,
a duże piękne i przyjazne środowisku

Andrzej Kowalski

Wszelkie oceny sprawności wytwórczości rolniczej, oparte zarówno na analizach teoretycznych czy modelowych, a także na empirycznych doświadczeniach innych krajów, nie mogą być absolutyzowane, mają one wprawdzie **niepodważalną** wartość poznawczą ale często ograniczoną przydatność praktyczną.

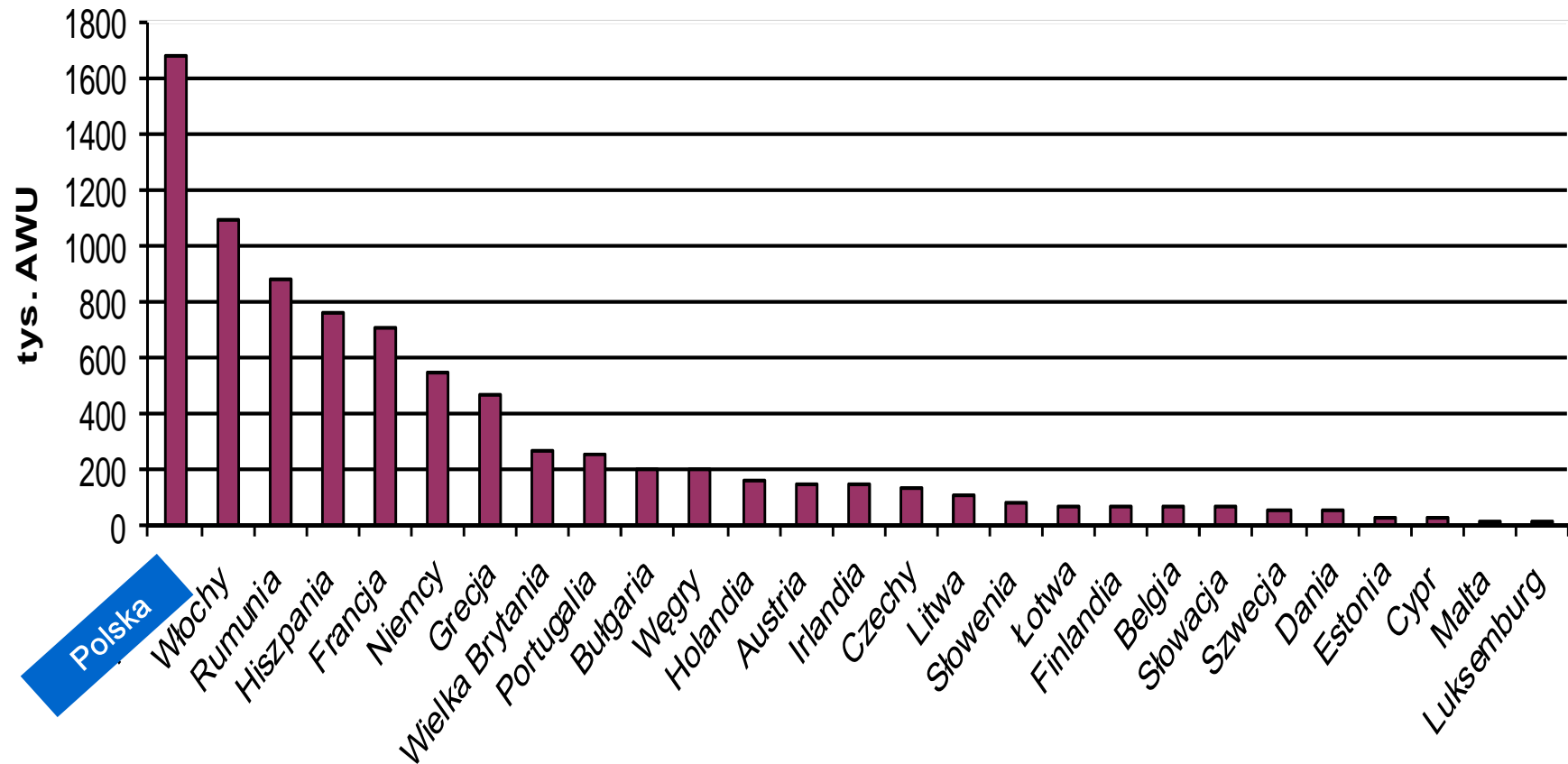
Liczba gospodarstw rolnych w krajach EU-28

*Liczba gospodarstw rolnych w Polsce stanowi 17,45% wszystkich gospodarstw w krajach EU-28

Źródło: Opracowano na podstawie danych zawartych w *Statistical and economic information; Rural development in the European Union; Report*

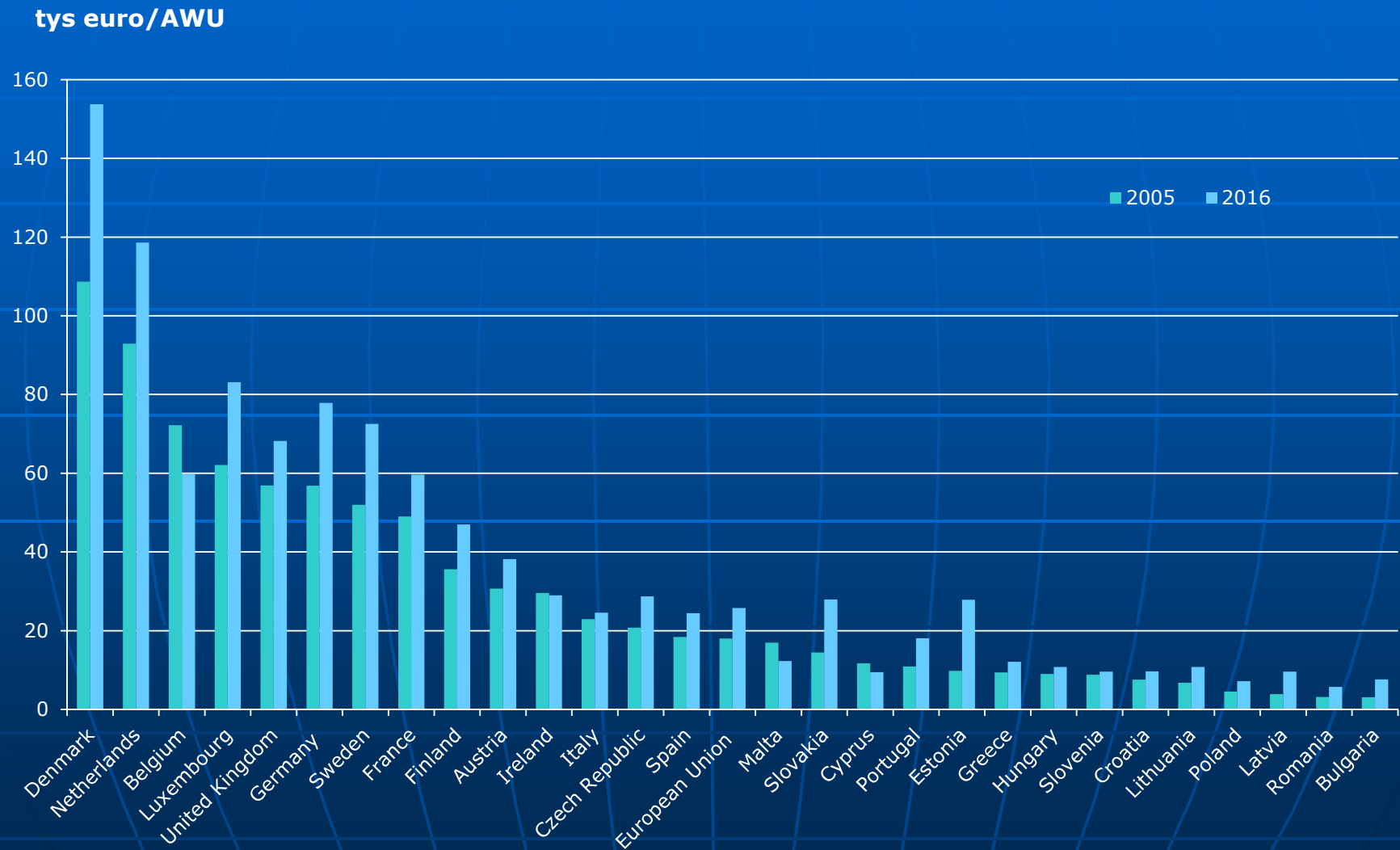
Zatrudnienie w rolnictwie ogółem (w tys. AWU)*

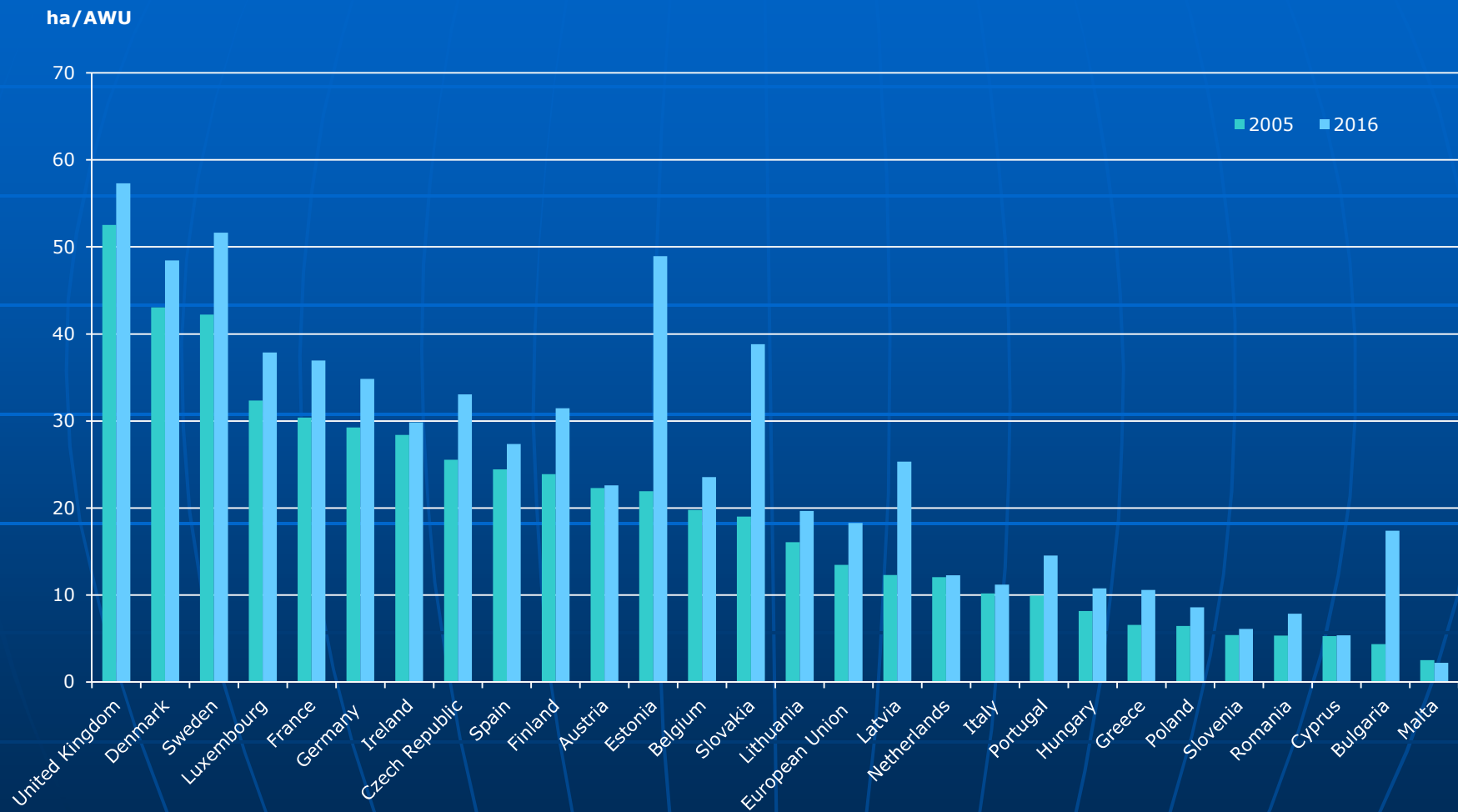
Udział zatrudnienia w polskim rolnictwie stanowi 20,5% zatrudnienia w krajach EU-28

Źródło: Opracowano na podstawie danych zawartych w *Statistical and economic information; Rural development in the European Union;*

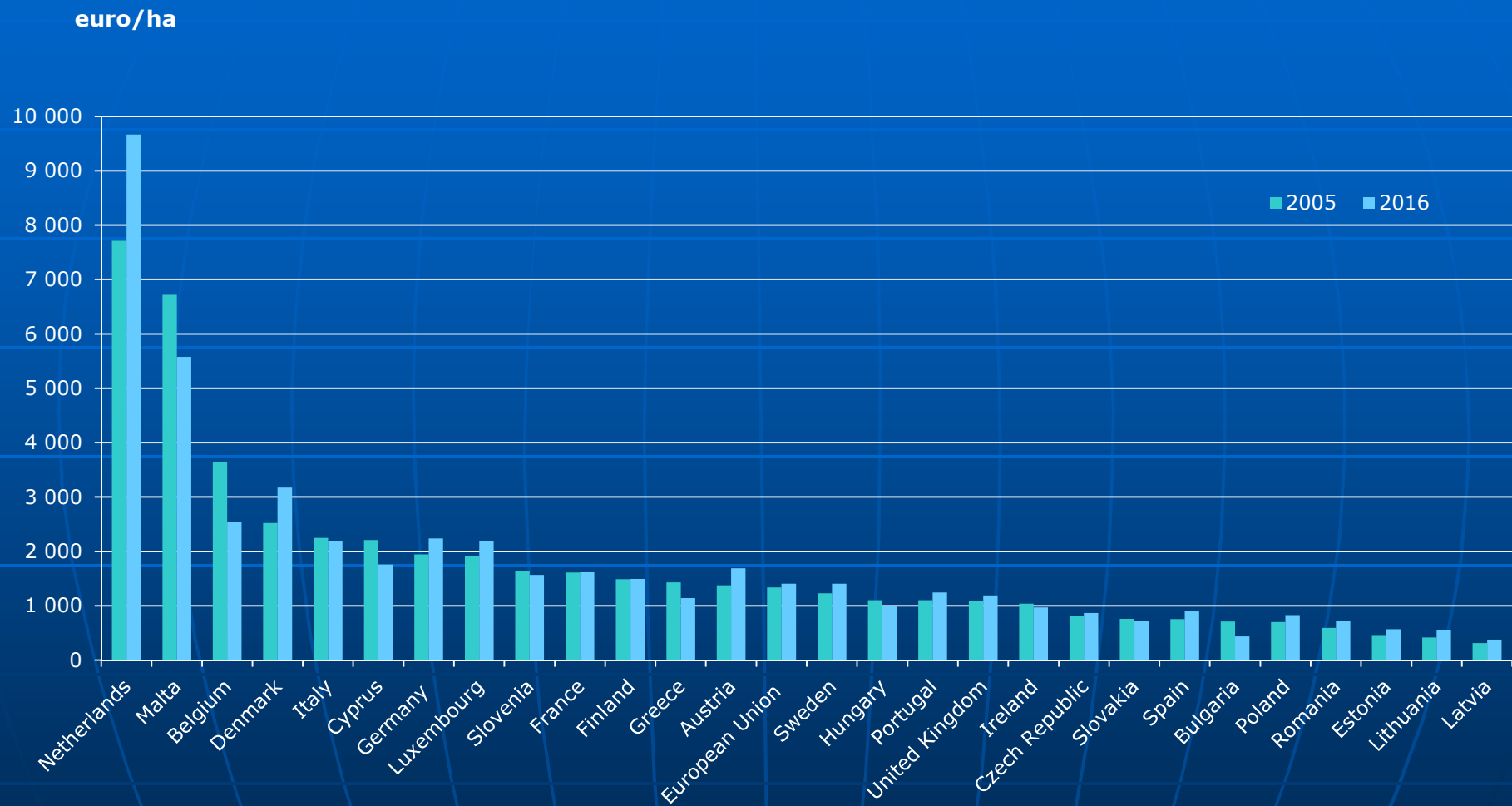
Techniczne uzbrojenie pracy: K/L (tys. euro/AWU)

Uzbrojenie czynnika pracy w czynnik ziemia: Z/L (ha/AWU)

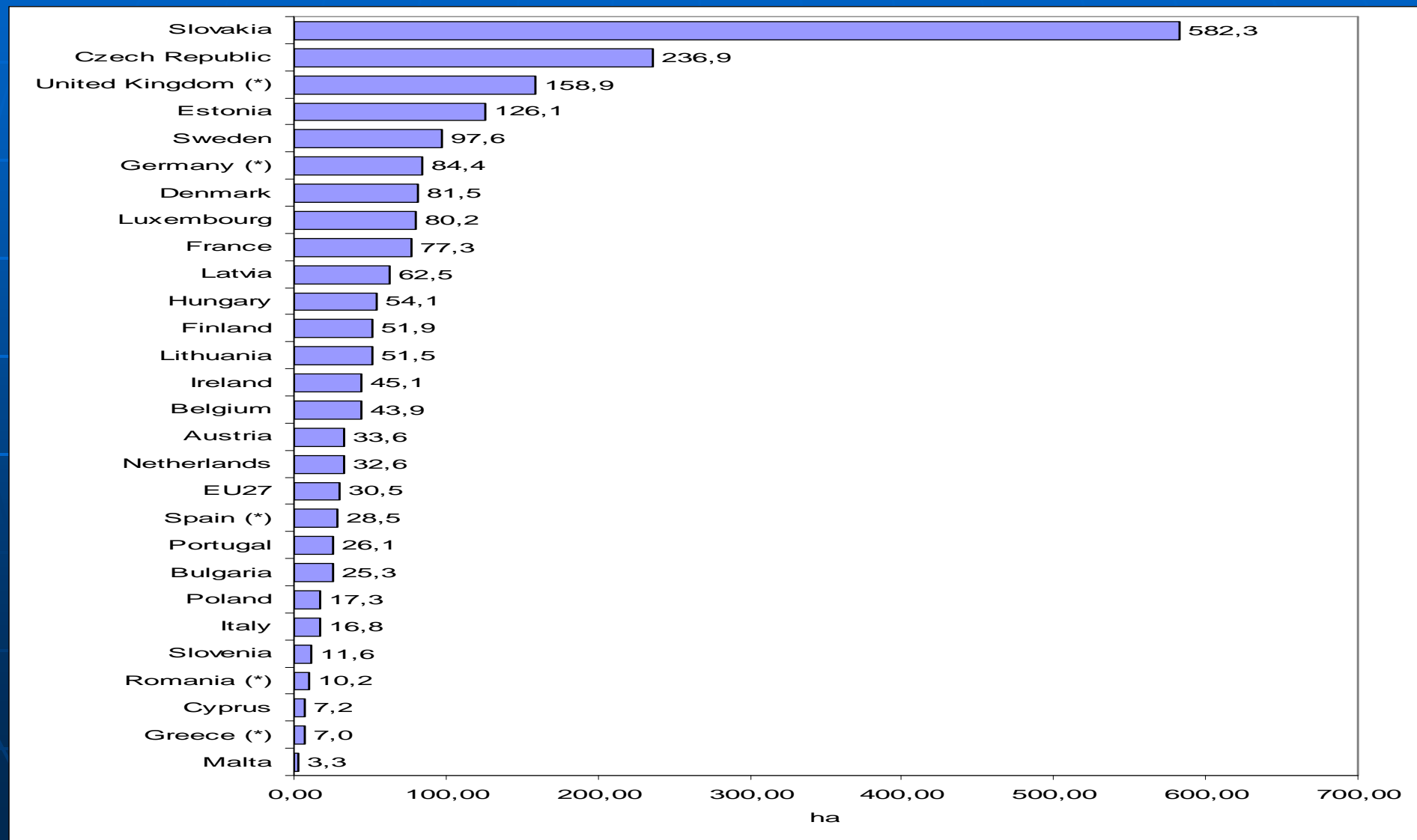

Techniczne uzbrojenie czynnika ziemi: K/Z (euro/ha)

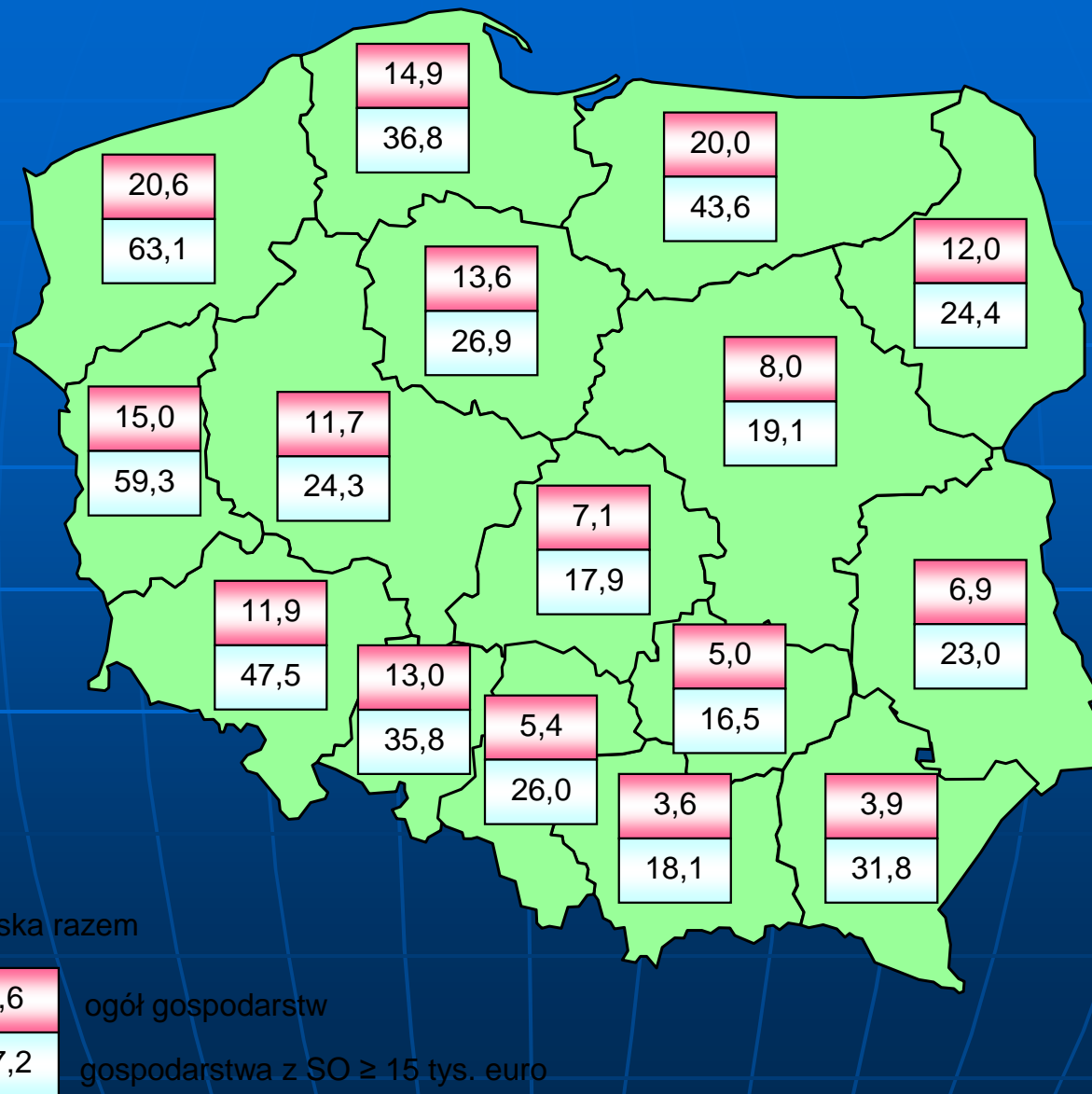

Struktura agrarna gospodarstw rolnych różni się znacząco w państwach członkowskich UE.

Średni obszar gospodarstwa w UE wynosił 30,5 ha, najmniejsze obszarowo gospodarstwa posiadała Malta (3,3 ha), a największe Słowacja (582,3 ha)

Średni obszar indywidualnego gospodarstwa rolnego prowadzącego działalność rolniczą (w ha UR)

Czynniki wpływające na kierunki rozwoju rolnictwa w

- Ocena modeli i strategii rozwoju rolnictwa obejmuje kryteria techniczno-gospodarcze, ekonomiczne, ekologiczno-przestrzenne oraz społeczno-polityczne.

Kryteria określające efektywność i konkurencyjność rolnictwa powinny uwzględniać sprawność:

- produkcji rolniczej,
- strukturalną,
- otwarcia eksportowo-importowego,
- w zapewnianiu standardów pracy i życia rolników,
- zdolności do reprodukcji rozszerzonej,
- w zakresie ochrony środowiska naturalnego,
- w zakresie miejsca w gospodarce narodowej.

Kontrowersje

- Gospodarstwo rolne powinno zapewniać dochody w podobnej skali jak w innych działach
 - państwo wspomaga trwały rozwój gospodarstw efektywnych
- Gospodarstwo rolne wypełnia różne role
 - - państwo bierze na siebie obowiązek strukturalnego wspomaganie gospodarstw

Kontrowersje

- Sektor żywnościowy – promotor innowacyjności
 - otwartość na innowacje
- Tradycja siłą rolnictwa
 - powrót do tradycyjnych technik wytwarzania

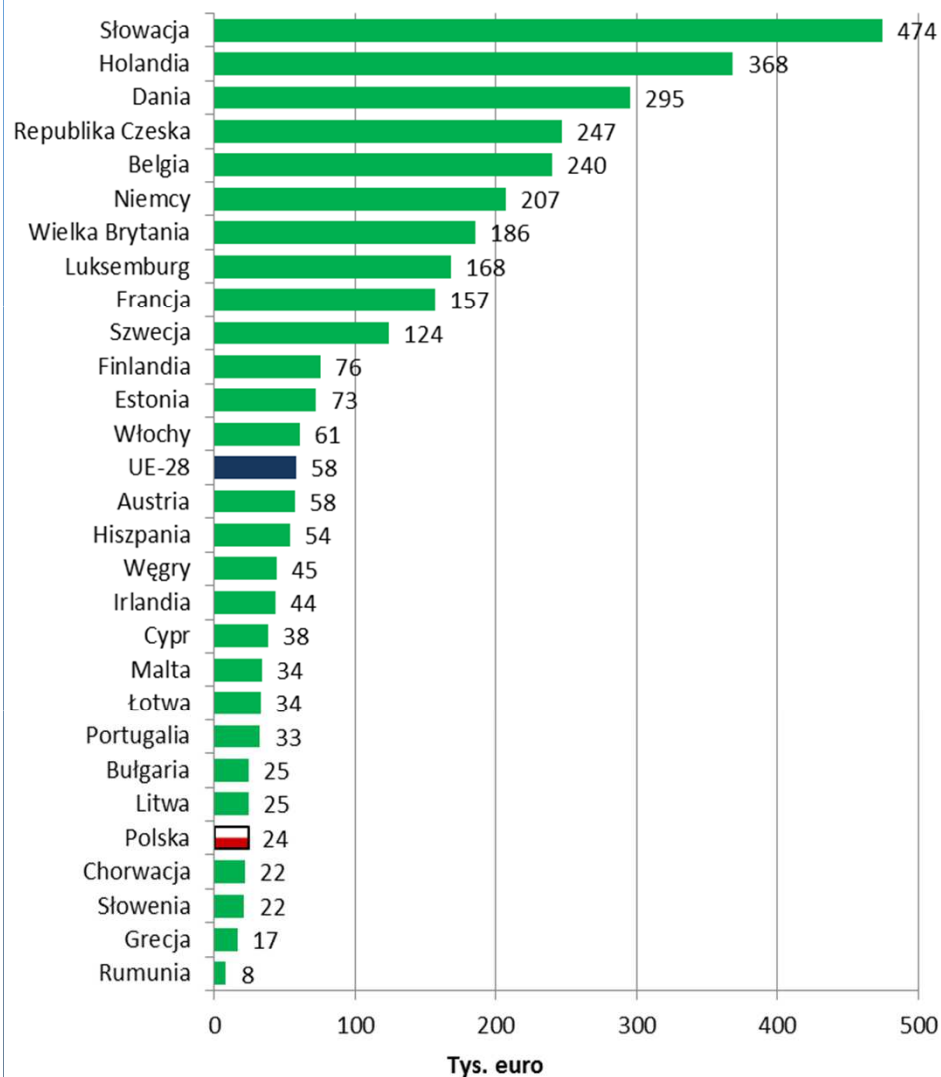
Demografia

- Zapoczątkowany w 1988 r. spadek liczby mieszkańców Polski trwa.. W 2007 r. zastępowalność pokoleń była niższa o ponad 40% od niezbędnej, aby pokolenie dzieci było tak samo liczne jak pokolenie rodziców. Wskaźnik ten kształtuje się w Polsce na najniższym poziomie w UE. Jeśli negatywne tendencje będą się utrzymywać (a wszystko na to wskazuje), to przez kolejne lata postępować będzie spadek liczby mieszkańców Polski do 35,9 mln w 2035 r. W 2050 r. Polska znajdzie się w grupie krajów o bardzo niekorzystnej strukturze ludności, a na 100 mieszkańców będzie przypadać 39 osób w wieku 60 lat i starszych.

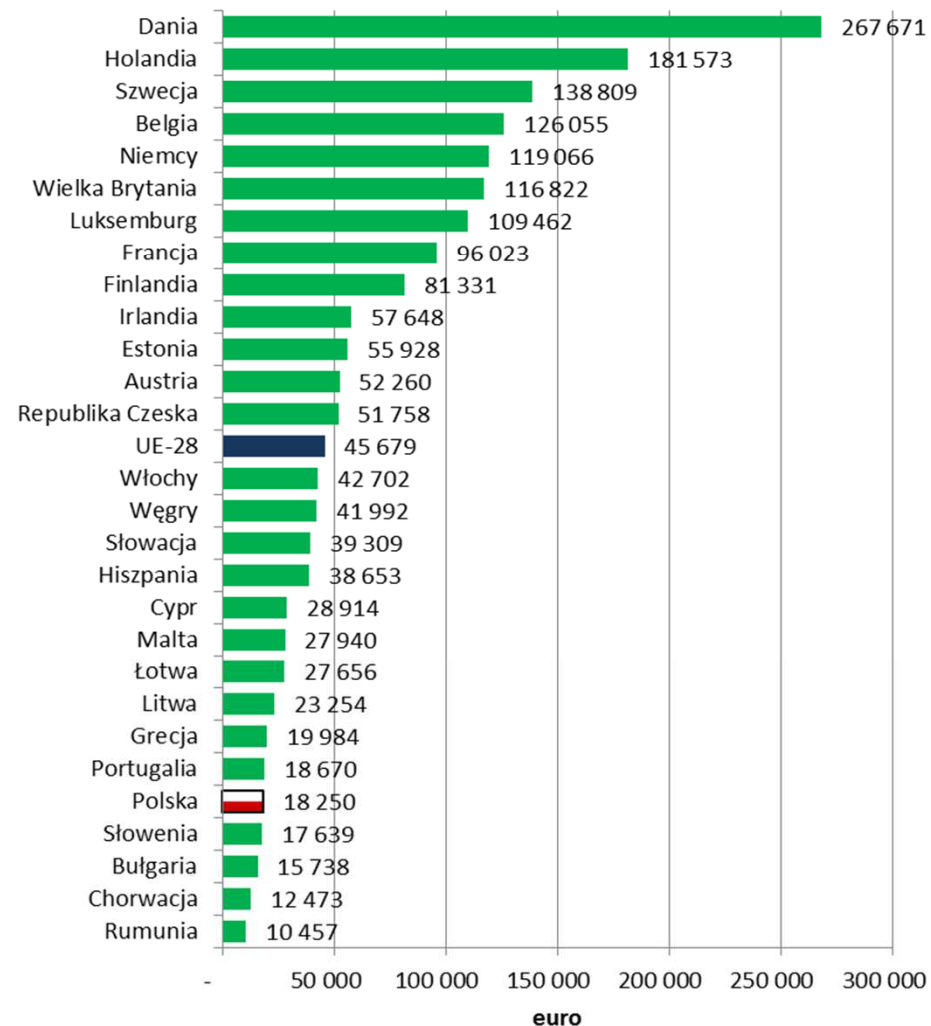
Polskie gospodarstwa rolne należą do jednych z najmniejszych w Unii Europejskiej

Zajmują 5 miejsce od końca pod względem wielkości ekonomicznej oraz wartości produkcji w przeliczeniu na osobę pełnozatrudnioną

Wielkość ekonomiczna w tys. euro SO

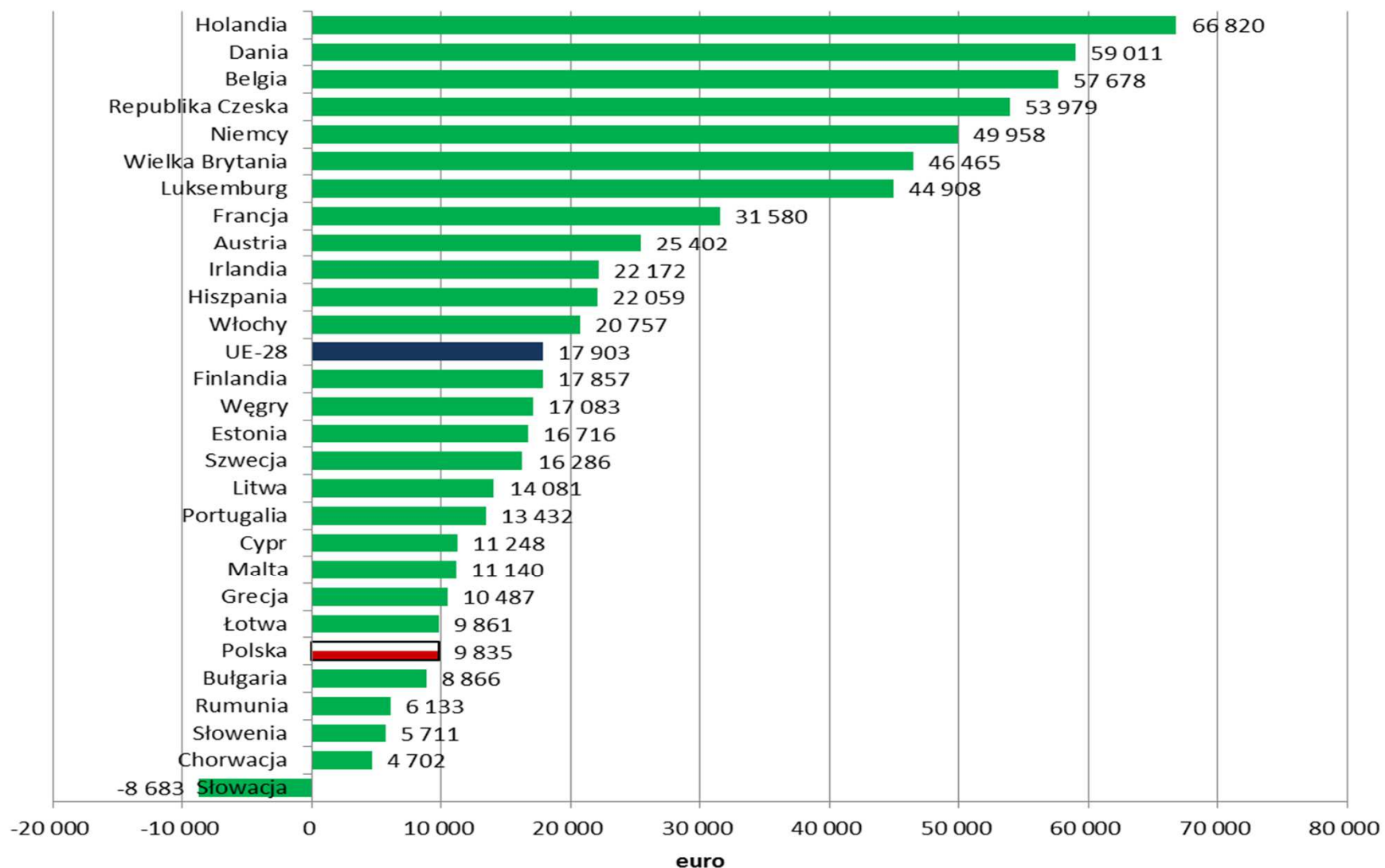

Wartość produkcji ogółem na osobę pełnozatrudnioną

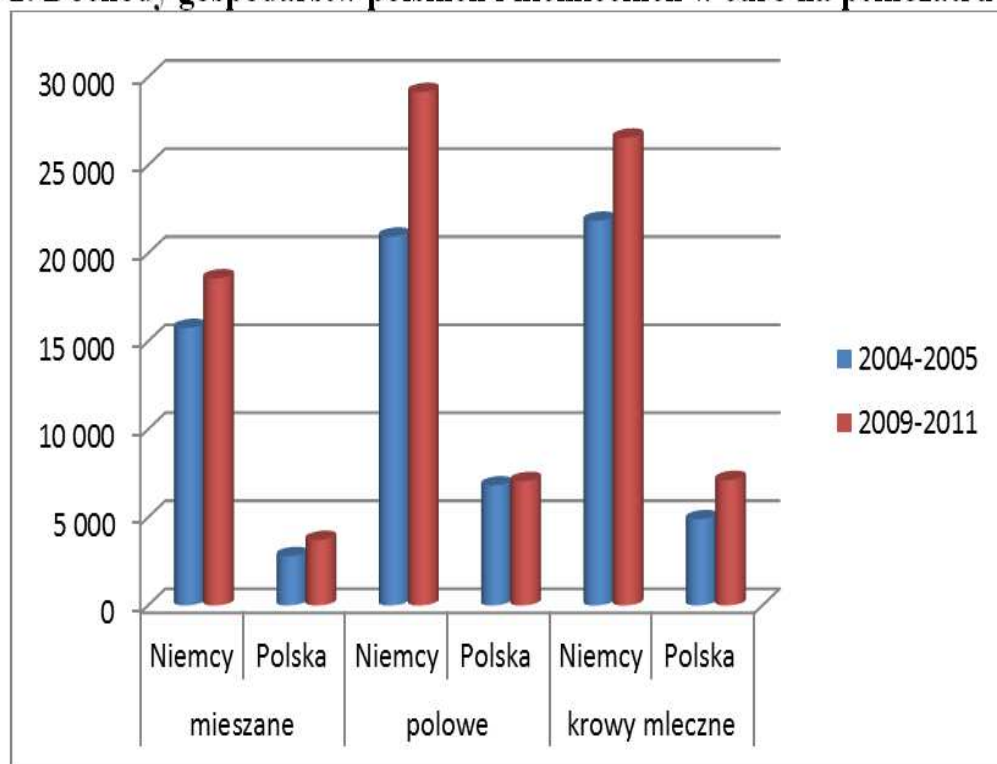
Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego w 2013 r. w średnim gospodarstwie rolnym UE osiągnął wartość 17 903 euro. Najniższy dochód dostarczyło gospodarstwo w Słowacji (-8 683 euro), a najwyższy w Holandii (66 820 euro). W Polsce wartość DzRGR wyniosła 9 835 euro.

Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego w 2013 r.

Dochody rolników polskich a niemieckich – poziom gospodarstw

Rys 2. Dochody gospodarstw polskich i niemieckich w euro na pełnozatrudnionego.

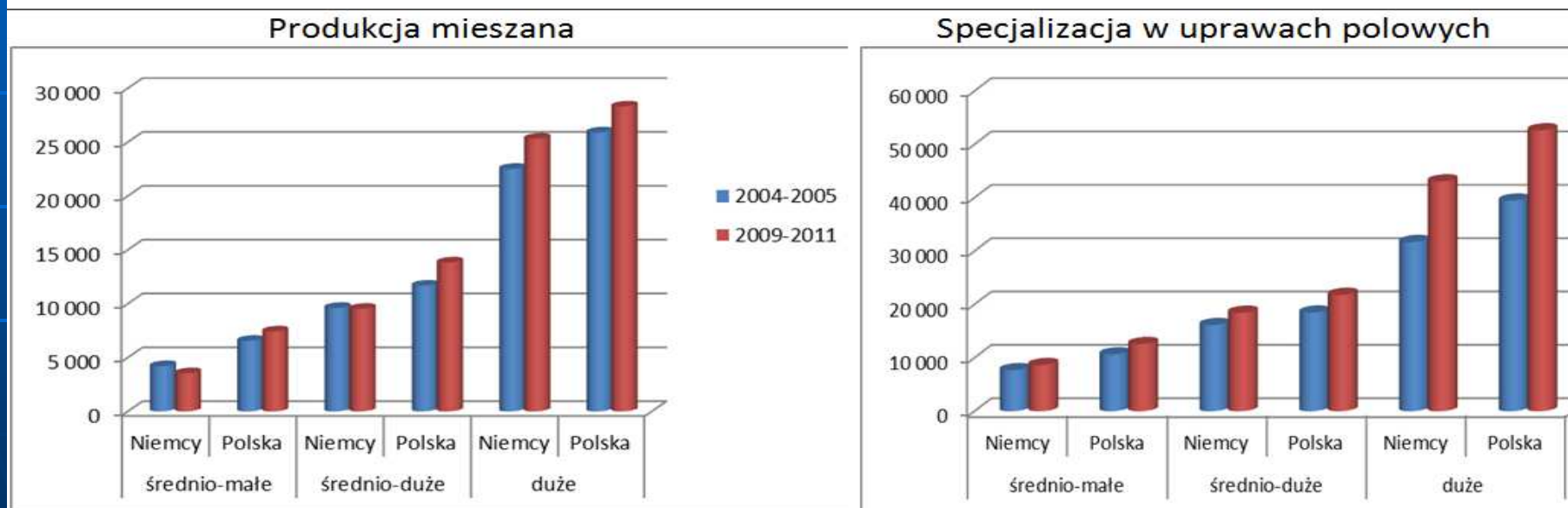

Źródło: FADN.

- Przeciętnie większe dochody gospodarstw niemieckich
- Porównywalna dynamika wzrostu dochodów

Dochody rolników polskich a niemieckich – porównywalna skala produkcji

Rys 3. Dochody gospodarstw o produkcji mieszanej i specjalizujące się w uprawach polowych w euro na pełnozatrudnionego.

Źródło: FADN.

Zbliżone dochody gospodarstw o podobnym potencjale produkcyjnym

Wartość 1 kg chleba przy uwzględnieniu wszystkich kosztów związanych z obciążeniem środowiska przekraczałaby za kilkadziesiąt lat wartość luksusowych torebek najbardziej znanych marek.